

שלא לתת הכרה ברפורמים - לקט ראשוני מגדולי ישראל

הראי"ה קוק – שו"ת אורח משפט

על הרב צבי יהודה קוק

הרב עובדיה יוסף – שו"ת יביע אומר

הרב צבי פסח פראנק

הציץ אליעזר

שו"ת אורח משפט תשובה ל"ה (נדפס גם במאמרי ראייה עמ' 511)

"...ואשר המהרסים הראשונים אשר התחילו לבטל את הסדר הקדוש והמחוייב הזה, יודעים
אנו מה עלתה בידם, שרובם ככולם נשתכחו מהם ומזרעם כל יסודי האמונה וכל קדושת
ישראל, והרבה מהם נשתמדו ונבלעו בין גויי הארץ ונכרתו לגמרי מבית ישראל, ואשר לא
עשו עדיין את הצעד הזה, של השמד המכלה, הנה הם כאברים מדודלים בגוף האומה, בלא
תורה ובלא אור של יהדות אמתית. ועיננו רואות וכלות עליהם, והטובים שבהם מתחרטים על
עוונות אבותיהם, אחרי שהם רואים את חורבנם הרוחני..."

ומה שמחמיר את העניין של האיסור ההוא, מה שנעשה בתור פעולה של קהל ועדה
וישראל, שכבר כתב ע"ז הרמב"ם במו"נ ח"ג פמ"א, שבכל איסור ובכל עבירת מצווה
שנעשה ביד רמה ע"י עדה מישראל יש לזה דין עיר הנידחת. וחלילה לזרע קודש שיכנסו
במצודה רעה כזאת..."

סיפר הרב יצחק פרץ:

כאשר דיבר הרב צבי יהודה נגד הרפורמים - קירות הבית הזדעזעו. הוא תקף את שיטתם
בצורה קיצונית, והגן בתקיפות רבה על הרבנות הראשית.

אולם, כשנשאל האם יש לדחותם, השיב: "לדחות? אין לדחות מישהו השייך למשפחת
היהודים ולעם ישראל. יש מקום לביורור ולתיקון, הרפורמים הינם יהודים שסרו מן הדרך,
וצריך לקוות שנמצא דרכים כיצד להשיבם אלינו"

(מתוך הספר 'משמיע ישועה' על הרצי"ה, עמ' 221)

שו"ת יביע אומר חלק ב - אבן העזר סימן כא

ומכ"ש בזה"ז שעלינו להתלכד כחומה בצורה נגד צוררינו הבאים להכניס ריפורמות בכל
שטחי הדת. ולא נהיה ח"ו בכלל עמי מאשריך מתעים. ואחז"ל, חכמים הזהרו בדבריכם. וזה
הרבה יותר חמור מדין מסייע ידי עוברי עבירה.

שו"ת יביע אומר חלק ז - אורח חיים סימן כב

וביתר שאת הפליג הגאון מחנה חיים בתשובה (חיו"ד ח"ג סימן ל), והמליץ על בתי הכנסת
של קהל הריפורמים, מה שאמר רבי טרפון (בשבת קטז א): "שאם יבאו לידי ספרי מינים,

שורף אני אותם עם האזכרות שבהם, ואפילו אדם רודף אחריו להורגו, ונחש רודף אחריו להכישו, נכנס לבית עבודה זרה, ואין נכנס לבתיהם של אלו, שהללו אינם מכירים וכופרים, והללו מכירים וכופרים..."

וא"כ איך יעלה על הדעת להתיר לחרות שמות בתי הכנסת של הריפורמים בעט ברזל ועופרת, ולהשאיר להם שם עולם שלא יכרת, ולחלוק להם כבוד בשערי מקום מקדש מעט שלנו, והרי ידוע שפרנסיהם ורבניהם השחיתו התעיבו לאין קץ, וחיללו כל קודש, והתירו עריות בפרהסיא בטקסי נישואי תערובת, עם הופעת כומרים נוצריים בטקסי הנישואין הנ"ל.

הרב צבי פסח פראנק – מתוך שו"ת ציץ אליעזר חלק ה פתיחה פרק ח

ב"ה, ו' תשרי תשי"ז כבוד ידידי מחותני הרב הגאון המפורסם העומד על משמרת עבודת הקודש ועיניו כיונים לתקן ולהיות מגודרי גדר נגד המתפרצים בחומת דת קדשנו כש"ת מוהר"ר אליעזר יהודה וולדינברג שליט"א, חבר הרבנות הראשית בירושלים.

אחדשה"ט באה"ר. גמר חתימה טובה למע"כ ולמשפחתו הכבודה. וברכת שנה טובה זו היא ברכה הסמוכה לחברתה שאני מאחל לו ברכה רבה על מאמריו החשובים ונחוצים לשעתם נגד תנועת הריפורמים האומרים לנעוץ צפרנם בחומת ירושלים ובעברי על מאמריו הנכונים מצאתים בנויים על אדני ההלכה והגיון בריא וברוך יהי' על צעדו זה שנדרז ללחום מלחמת ה' נגד תנועת שרש פרה ולענה אשר רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגי'.

וכבר בראשית הקיץ תשט"ז יצא פס"ד לאסור איסור להשתתף עם הריפורמים בחו"ל באיזה אופן שהוא, וכמו"כ עוררנו לאנשי מעשה אל שמועה כי באה שהם אומרים להקים בנין והיכל ריפורמי בפעיה"ק ודרשני להתלכד ולהתכונן למלחמת מצוה זו אם ח"ו יגשו לבצע זממם. **ולפ"ד נחוץ הוא לסדר אסיפת רבנים גדולה לקדם פני הרעה בראשית תופעתה להכריז עליהם שלא יבואו בקהל ה' עד עולם, כי המפלצת הזאת גרועה היא מכל סוגי החילוניים למיניהם כבפעולותיהם הנם מכניסים אנדרלמוסיא בעולם ומגבירים כח הסט"א רח"ל.**

וטוב ויפה הדבר הזה לאסוף כעומר גורנה דעת גדולי הדורות שעברו ולפרסם תוקף מלחמתם נגדם, וכמה מעלות טובות יוצא מכל אשר הדפיס בענין זה, ומאד מאד הי' רצוי אם יוכל לסדר חוברת מיוחדת כיד ה' הטובה עליו כדי להבהיר את הסכנה הגדולה מתנועת הולכי בשרירות לבם הרעה ולהמציא את החוברת לכל הרבנים בארץ ובחו"ל שידעו את אשר לפניהם כדת מה לעשות לבטל מזימתם.

והשי"ת יצליחו בכל אשר יפנה לעשות לחיזוק היהדות הנאמנה שלא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים, וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק. באעה"ח יום הנ"ל צבי פסח פרנק.

שו"ת ציץ אליעזר חלק ה פתיחה פרק א

פתיחה הריפורמים והיכליהם בהלכה התנועה הריפורמית בראי ההלכה.

מצב מיוחד לנו במלחמת - מגן ומלחמת - תנופה עם הרבנים - הרפורמים ביתר שאת מעם סתם פוקרים בישראל. והסבה היא, בגלל התאגדותם בקשר של רשעים שאינו מן המניין תחת שם אשר הוא כשלעצמו מעיד וממצה את תוכן שאיפותיהם שהוא לבתר את התורה לבתרים ככל העולה על רוחם מתוך כחד וכחש לתורת - סיני ולרוקן את היהדות מתוכנה ולהעמידה בסופו של דבר ככלי שאין בו חפץ, והכל תחת מסוה של דת ובגושפנקא של רבנות, בסירוס וסילוף דת - משה וקבירת שם בעליה האמיתיים של הרבנות, ועל דא הוא שיצא הקצף בזמנו לפני יותר ממאה שנה על ידי גאוני הדורות, בהווכחם הסכנה המיוחדת הגדולה האורבת לנו מזה לעצם קיומה של היהדות המקורית. וכדאמר לה ינאי מלכא לדביתה: אל תתיראי מן הפורשין ולא ממי שאינן פרושין אלא מן הצבועין שדומין לפרושין שמעשיהן כמעשה זמרי ומבקשין שכר כפנחס (סוטה כ"ב ע"ב).

הפוקרים יכולים לכל היותר להפר - תורה, וכידוע הפרת התורה מצד אחד מעוררת התגברות והתחזקות התורה במסירות נפש מצד השני, אבל תנועה זאת בשמה המיוחד לה הפוסעים על ראשי עם קדש ועושים מעשה זמרי (שו"ת מהרי"א אסאד. חאו"ח ו') מגמת פניהם להביא בסופו של דבר ח"ו לידי שכחת - התורה עד כדי להרגיל את ההמונים לומר כי זוהי התורה וזוהי היהדות האמיתית, ולזה, לשכחת - התורה כמעט שאין תרופה וכל באיה לא ישובון, דבכאן כבר ניטל כח הרגש, ומאמצי ההצלה בגוף זה הוא כאיזמל בבשר המת שאינו מרגיש. וידוע בקשר לכך ביאורו של החסיד שבכהונה החפץ חיים ז"ל את מאמר חז"ל בתמורה (י"ד ע"ב) מוטב תיעקר תורה ואל תשתכח תורה.

לכן על זאת רגזה הארץ: בקום רשעים עלי ארץ ולא לאמונה גברו בארץ, תחת אדר היראה וטהרה תוכם און וטומאה, מראים תומה ותוכם טומאה,, קמו אפיקורסים רבנים רעים והתחברו ודברו בתורה דופי תחת יופי (שו"ת מהר"ם שיק חאו"ח סי' ש"ה). שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ נצר מטעי מעשי ד' מצות חמורות יקצצו חגים ינקפו שבתות יקטפו עבודת ד' תפלות ובקשות אשר נתיסדו ברוח הקדש מפי אנשי כנסת הגדולה במערה יסעפו וכל אשר יעלה על רוחם המגואל יפסלו (שו"ת יריעות שלמה ח"א סי' י"ד).

וגם אם לפנים יחזיקו ויקיימו כמה ממצות התורה, הרי זה לשם תכסיס בלבד למען לשבות לבות ההמונים הפשוטים שיאבו להתקרב להם, אבל כפי שהעיד עליהם בזמנם עוד בראשית התיסדותם הגאון המהר"ם אש ז"ל הרי לאמיתו של דבר: עם לבבם לנתק מהם כל מוסרות התורה וביד רמה ישליכו עבודות הדת בזו דבר ד' לעיני כל ולא יתבוששו (שו"ת אמרי אש חיו"ד סי' ק').

אחד מגדולי הדור בימים ההם הרחיק עוד לכת בקביעת זהותה של התנועה הרפורמית עד כי מצא בחביון מעמקיה של התיסדותה מחשבת און אשר שרשרת וחתירתה מגעת עד לידי אמונת - הנצרות, וכה דבריו: כת זו אינה גרועה מכת שבת"י צבי שר"י הנשמע כזאת שיעברו יסודי האמונה אשר התחזקו בית ישראל בעת השמדות והצרות אלפי שנים, כי לולי התקוה הזאת כבר מתו כל הצאן קדושים ח"ו בימי חשך ואפילה כנודע מהמון מדרשים ומספרים הקדושים אשר העידו שרק תקוה על משיח וקיבוץ גלויות נתנו כח לכל המון בית ישראל, ומי לא יכיר שתכלית רשעים האלה שלא יזכר עוד תקוה על ביאת משיח כי כבר בא משיח אשר גאל העולם זה ח"י מאות שנים. (שו"ת מחנה חיים חיו"ד ח"ג סי' ל'). ולמה נשלה את עצמנו, האם לא נתגשם באמת הרבה אח"כ בפועל ככל אשר חזה לנו בעיני רוחו הגאון הגדול הזה, והרבה מראשיהם ומהמוניהם של התנועה הזאת יצאו בגלוי מדת ישראל לדת הנכריה המה ונשותיהם בניהם ובנותיהם וכל אשר להם למאות ולאלפים לחרפות ולדראון עולם? צא ולמד

בדפי ההיסטוריה של העת ההיא ותוכח על אמיתותן של הדברים. ומה מתרחש בימינו
בקהלות הרפורמית ברחבי עולם?

האחד והמיוחד שקידש את המלחמה נגדם ועמד בראשה היה גאון - הדורות משה ספרא
רבא רבנו החתם סופר ז"ל, ויהי ידיו אמונה במלחמתו זאת עד בא שמשו כשבדידי תומכים
מזה אחד ומזה אחד הגאונים הגדולים הגרע"א והגר"מ בנעט ז"ל ועוד עוד עשרות רבנים
מחכמי האשכנזים והספרדים גם יחד, ועם בא שמשו החרו החזיקו אחריו בהמשכת מלחמת
הקדש גדולי הרבנים מהדור השני כשבראשם צועדים תלמידי הגדולים של המאור הגדול
הזה כהמהר"ם שיק, בנו הכתב סופר, המהר"ם אש, המחנה חיים המהר"י אסאד וכו' וכו'
יותר ממאתים רבנים.

שמעתי פעם מאחד מגדולי הרבנים שאמר בדברי - דרשתו כי במקום אחד מצינו בתורה
שציוותה לנו על התבדלות, והוא: להתבדל מהמתבדלים, כאמור בפ' קרח הבדלו מתוך העדה
הרעה הזאת. באמת אמורים הדברים בספר עקידת יצחק (שער ע"ח) בכתבו: כי כמו שהם
פירשו עצמן מהכלל במחשבתם כן ינצרו הכלל מהם ויסתלקו מסביבותם בפועל עד שיהיו
החוטאים כציצין הפורשין מגוף ההולכים להפסד וכלל הגוף ימלט.

בכזאת נהגו גאוני - הדור בדור ההוא בו צץ מטה רשע זה ששמו ריפורם והתחיל להכות
שרשיו הרעים בקרב ההמונים. בכדי למלט הגוף הכללי מרקבון עקב חידקי הרעל של ציצי
ותלילי בשר - החי שהתחיל להתפשט בקרבם, גזרו פרישה עליהם בפועל כדבר אשר זדו
עליהם בפתחם פתח כפתחו של היכל להבדל מהכלל במחשבתם וקרח לא היה עובד ע"ז רק
כופר בחלקי התורה כמו אלה הרעפארמער / הרפורמים / בזמנינו (שו"ת מהר"ם שיק חאו"ח
סי' ש"ו).

וזה המשפט הקצר והחריף אשר חרץ עליהם רבנו החתם סופר ז"ל:

אלו הי' דינים מסור בידינו הי' דעתי להפרישם מעל גבולינו לא יותן מבנותינו לבניהן ומבניהם
לבנותינו כי היכי דלא ליתי לאמשוכי אבתריהו ויהי' עדתם כעדת צדוק ובייתוס ענן ושואל
(שו"ת חתם סופר ח"ו סי' פ"ט). הדבר יצא מפי החתם סופר, ואחריו החרה החזיק תלמידו
הגדול הגאון המהר"ם שיק, וכך הוא כותב לשואלו.

וכזה כתבתי להדרת גאונו וגם כתבתי עוד להרבנים הגדולים שראוי לעשות כן כי נראה
דמדינא אין לשדך עמהם משום חשש ממזרות כידוע,, כי יצאו מכלל הדת וקבצו ואספו להם
כת בפ"ע ובגובה לבם דברו ג"כ בעניני חליצה וגיטין לשנות ולהמיר טוב ברע (שו"ת מהר"ם
שיק חאו"ח סימנים ד"ש ש"ה). ומכאן ואילך לחמו גדולי הרבנים בחרף נפש ומאריזות גברו עד
שחפץ ד' הצליח בידם להתגבר על כל המכשולים הגדולים אשר זרע להם השטן בדרכם ועלו
מפני הישימון אל ראש הפסגה, וככה יספר לנו על כך בקצרה המהר"ם שיק:

אמנם בשנת תרכ"ט כמעט כסדום היינו וח"ו כמעט הצליח מעשה שטן שלולא חסדי ד'
ונפלאותיו היינו נופלים ברשתם אשר טמנו לנו וע"י נסים ונפלאות נפרדו מהם יראו ד' וחושבי
תורתו ונעשו כקהל בפני עצמם,, ואין להם חלק ונחלה בתוך בני ישראל הארטהדאקסין
(האורטודוקסים) השומרים התורה כפי אשר היא מורשה לנו מדור לדור הרבה מאות ואלפים
שנה (שו"ת מהר"ם שיק חיו"ד סי' של"ג).

לארגוני הקהלות גם כשאינן לענין מגע כלל באופן ישיר עם ענייני דת ודין, בכדי שלא יכירו בכך בעקיפין בזכות מנהיגותם הרוחנית ובכדי שהמונים ובניהם אחריהם לא יבואו עי"כ להגרר אחריהם במשך הזמן. וכך כותב המהר"ם שיק ז"ל באחת מתשובותיו:

ואף אם יפצרו מנגדינו שלום יהי לנו אנו נעשה את שלנו ואתם עשו את שלכם קבלו לכם רב או דיין שתמצאו רק נהי' לאגודה אחת וכו' אל תאבה ואל תשמע להם כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים, גם אני קבלתי ממרן הגאון בעל חת"ס זצ"ל להרחיק מהם מהמונם כל מה דאפשר ושלא להיות באגודה אחת עמהם (שו"ת מהר"ם שיק חאו"ח סי' ש"ו). והחזיקו אחרי דבריו בשו"ת לבושי מרדכי מהדו"ג חאו"ח סי' נ"ח ושו"ת זכרון יהודה סי' ר"ב עי"ן שם).

מזה יש להבין עד כמה צדקו ראשי הישיבות וגדולי הרבנים באמריקה אשר גזרו אומר לפני כמה חדשים לאסור בהחלטיות עפ"י דין תורה מלהשתתף עם אגודת הרבנים הרפורמים בכל ענין ציבורי שהוא ולו רק כלפי חוץ

שו"ת ציץ אליעזר חלק ה פתיחה פרק ב

משפט היכיליהם ראשית מלאכתם של ראשי התנועה הרפורמית היתה כראשית מלאכתם של אנשי דור הפלגה. לבנות ולהקים להם מגדלים - גבוהים היכלי תפארת למען עשות להם שם בארץ. ושם החלו לעשות במחשך מעשיהם בהמתקת סוד - מרעים לקצץ בנטיעות ככל העולה על רוחם הגאה.

שמו בשמים פיהם בדברים העומדים ברומו של עולם במצות ה', הרבו דבר שוא ומדוחים בשומרי מצוה ילעיבו, ובביאת משיח יכזיבו, יהרבו נעריהם בזקנינו ואבותינו וחכמינו בעלי הקבלה והמסורת בעלי התלמוד הגדול והנורא, וקולם כנחש ילך, החציפו והעיזו פניהם אל קדושינו אנשי כה"ג = כנסת הגדולה =, גם לאלה לא נשאו פנים ושמו בהם תיפלה שלחו אצבע וחקקו און לעשות שמות בארץ לנתק את מסרותינו ולהשליך עבותינו מד' ומתורתנו ומשיחנו (שו"ת מהר"ם שיק חיו"ד סי' של"א).

תא חזי איך שרוח הקודש הופיע בבית מדרשו של רבינו הרמב"ם ז"ל בקבעו בספרו הי"ד פסק הלכה בנוסח דלהלן:

ולא יבנה מקומות כבנין היכלות של עכו"ם (רמב"ם פי"א מה' ע"ז ה"א).

אין כאן המקום לבוא ולבאר בהרחבה כוונת דברי הרמב"ם בפסקו זה (עיין שם בראב"ד ומג"ע ושו"ת רדב"ז ח"ב בלשונות הרמב"ם סי' רנ"ז. ומרכבת המשנה, וביו"ד סי' קע"ח סעי' א' ועוד), אבל האם לא מרגיש הקורא עם קריאת דברים אלה הד - קול לאיסור היכלי החיקוי של הריפורמים הדומים בהרבה בצורתם ובתוכנם להיכלי - העכו"ם, ואשר קויים בהם באמת גם אזהרת הקרא של פן תנקש אחריהם, במדעם ובדעותיהם כפי שמזכיר שם הרמב"ם בקשר לכך.

מופלא מזה עוד יותר הדבר אשר ראיתי בספר לב העברי ח"א (ד' ג') שמביא בשם גדול אחד אשר הראה האיך מרומז בזה"ק בקשר לאלו נגע הבתים מערת פריצים היכלות החדשים. ואלה דברי הזוהר הקדוש:

מינא תליתאה עלייהו אתמר המה הגבורים וגו' אנשי השם ואנון מסטרא דאלין דאתמר בהון (בראשית י"א) הבה נבנה לנו עיר ונעשה לנו שם ובנין בתי כנסיות ומדרשות ושויין בהון ס"ת

ועטרה על רישוי ולא לשמא דה' אלא למעבד להו שם הה"ד ונעשה לנו שם (זוהר פרשת בראשית ד' כ"ה ע"ב).

לב מי לא יתרגש למקרא חזון זה אשר חזה הרשב"י בדיוק את אשר יקרה ואת אשר עשה באחרית הימים ע"י פריצי עמנו אשר ישאו את שם ד' לשוא ויעטפו תעלוליהם בטלית של תכלת ויקראו בגרון היכל ד' היכל ד' המה.

גדולי הדור עמדו במיוחד גם על תקלה זאת של היכליהם וקדשו עליהם מלחמה מיוחדת והסבירו לדור גדול הסכנה האורבת מהם לישראל סבא.

הגאון בעהמ"ח מחנה חיים אסר בהחלטיות גמורה הכניסה לבתי תפלותיהם מדין תורה, ובהסתמכו על דברי חז"ל בשבת (קט"ז ע"א) שאמרו: שאפילו אדם רודף אחריו להורגו ונחש רץ להכישו נכנס לבית ע"ז ואין נכנס לבתיהן של אלו שהללו מכירין וכופרין והללו אין מכירין וכופרין וכו', פסק את פסקו בסכינא חריפא לאסור באיסור חמור גם הכניסה כשלעצמה שמה, ולאלה שעוד פקפקו על כך הוא שואל מנהמת לבו:

והכי בתי כנסיות שלא לשם שמים של רשעים ופועלי און אשר ביד רמה ימרדו מעל בד' ובאנשי כנה"ג אשר תקנו ופקדו לזכור ולהתפלל בכל יום על ביאת משיח ובנין ירושלים ועל הקרבת קרבנות אשר הוא פינת יקרת תקות ישראל, הכי מקום זה אינו מקום טומאה בית אפיקורסים בית מורדי אור בית משחיתים, הכי זה אין בית און אשר מי שבשם ישראל יכונה אסור לכנוס לשם, וטוב לרוץ לפני סכנה לבית ע"ז שהללו אין מכירים וכופרים אבל רשעים אלה מכירים וכופרים (שו"ת מחנה חיים חיו"ד ח"ג סי' ל').

גם כפי שמתברר בספר מחולת המחנים יוצא כי המבקר בבתי תפלותיהם עובר בכמה לאוין.

המהר"ם שיק (חאו"ח סי' ע"א), סובר אמנם כי הלאוין הם על העושין והמתקנין ורוצין בהן, אבל המתפלל שם לתומו הואיל ואין לו ביהכ"נ אחר או משום סבה אחרת אינו עובר בלאוין.

אולם זאת ס"ל מיהת בפשיטות דמ"מ אסור לו מן התורה להתפלל שם, דאסור להיות נטפל לעוברי עבירה כדרשינן בפ"ק דמכות דנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, ואפי' אם אינו מתפלל שם אלא עומד או יושב שם בשעה שהם מתפללים כפי מנהגיהם הרי ראיית עבירה עבירה ואינו דומה מועטין העושין עבירה למרובין, וסברא זו סברא דאורייתא היא, וגם בשעה שאין מתפללין כפי מנהגיהם ראוי וטוב להחמיר להתרחק מדבר שעבדו בו עבירה. עיין בדברי המהר"ם שיק שם ומ"ש עוד ביתר חריפות מהאיסור להתפלל בבתי תפלה שלהם בחאו"ח שם בסימן ש"ה עיין שם.

שו"ת ציצ אלעזר חלק ה פתיחה פרק ג

סימאנער /סמינר/ לרבנים.

כפי שמבאר לנו הגאון המהר"ם שיק בתשובותיו (חאו"ח סי' ש"ז) שלשה המה הפשעים הראשיים של התנועה הרפורמית עם ראשית התהוותה, ובאבות - נזיקין אלה תוצאות לכל תולדות התעלולים והעבירות בכל שטחי הדת של התנועה הזאת. ואלה הם: (א) חינוך הילדים ובחירת המורים דוקא בידיהם ובהשגחותיהם כדי לשכח את התורה מבני ישראל דאם אין גדיים אין תיישים. (ב) קבלת חסות מבתי המשפט בכדי לחסום כל פה מי אשר יזיד להוכיחם בשם ד'. (ב) הקמת סימאנער /סמינר/ להיות להם רבנים כמותם.

בשלשת אבות נזיקין אלה דוגלים עדיין גם בימינו התנועה הרפורמית בכל מקום אשר הצליחה לנעוץ צפרניה, אם כי בצורות שונות וגוונים שונים כפי חליפות ותמורות זמן.

במיוחד עמדו גאוני הדור על המכשלה הגדולה החבויה בצרעת הממארת של הפשע השלישי שהיא הקמת הסימנאר לרבנים. בזה ראו מקור הרעה ונקודת הכובד של מרכז מלחמתם וכוננו את חיציהם נגדו עד מגרו ארצה, וכה דברי עדותו של המהר"ם שיק בקשר לכך.

כבר הסכימו באסיפת רבים כי הסימנאר הוא אבן נגף והרס לכל התורה ושצריך לעשות מה שאפשר להפר עצת הרוצים בסימנאר והגאונים אשר כבר הם בארצות החיים זצ"ל מסרו נפשם ומאודם ונסעו לעיר המלוכה ווין /וינה/ לבקש את פני הקיסר להעביר מעלינו הרעה הזאת ואחרי תלאות רבות זכו לראות את פני הקיסר ומצאו חן בעיניו בישועת ד' וקיבל אותם בסבר פנים יפות ומילא משאלותם (שו"ת מהר"ם שיק חאו"ח סי' ש"ח).

הנ"ל היה בשנת תרכ"ד. כעבור כמה שנים שוב התחילו לעורר מחדש ענין יסוד לסימנאר, ואז היו גם איזה רבנים שהמליצו על הסימנאר לתקנו באופן הכשר. אבל שוב אזרו חיל רוב מנין ורוב בנין של הרבנים ויצאו מחדש במלחמת תנופה חזקה נגד זה ויכלו להם גם בפעם הזאת. כדכותב על כך המהר"ם שיק בהמשך דבריו:

ובשנת תרכ"ט שוב התחילו פריצי עמנו לעורר ענין הסימנאר וה' אסיפה גדולה באפען ואם אמנם שהי' שם איזה רבנים שהמליצו על הסימנאר לתכנו באופן הכשר, אבל רובם ככולם יותר מב' פעמים מסנהדרין הגדולה (קרי': יותר ממאה וארבעים רבנים. הכותב) הסכימו כי תועבה הוא שמביא רק לשכח התורה ולשאר תקלות, וכן הסכים וכתב הגאון הגדול המנוח מו"ה אברהם שמואל בנימין זצ"ל שהי' אב"ד דק"ק פ"ב שהי' בראש האסיפה לאשר ולקיים הדברים ההם לחוק עולם, ומאז ועד עתה עושים מנגדינו פעולות בכל האפשר להם וה' עושה לנו ניסים ונפלאות והצילנו עד כה (ז"א: עד שנת תרל"ו שהוא זמן כתיבת תשובה זאת).

ובכדי להוציא מלב מי שהוא שיבוא לחשוב כי אסירת - המלחמה הגדולה הזאת נגד הסימנאר היה רק בגלל צורך הזמן שדרש כך ואינה אלא הוראת שעה בלבד כדמצינו בדומה לזה ביתר המקומות, או כגדר וסייג ולא מעיקרא דדינא נעתיק בזה מה שהמהר"ם שיק מוסיף וכותב בהמשך דברי התשובה שם בדברים ברורים שאינם משתמעים לתרי אנפי, זצ"ל:

והאיסור הנ"ל אינו מצד התקנה אלא מצד הדין שכל יודע מעיד על זה ותלמידים שיוצאים משם אינם יודעים מקור התורה והדין וכו' וא"כ האיסור הוא דין תורה.

ביתר אריכות חוזר המהר"ם שיק ומוכיח האיסור תורה שיש בזה עפ"י הנסיון, המושכל, והקבלה בתשובה אחרת שם בסימן ש"ט עיין שם.

את פרצופם של תלמידי הסימינאר מגלה המהר"ם שיק בתארו אותם במלים אלה:

ויקימו להם מצבה סעמינאר אשר שם יציצו רבנים עד מהרה כעשב הארץ ובטוחים הם שיראת ד' לא יהא בלבבם ותורת ד' לא יבינו כמו שהוא הדרך בתלמידי הסעמינאר לכל אשר יחפצו הקהל יטו אזנם ויניעו ראשם ויהי' עוזר ועוזר יחד להכשיל ולהפיל את התורה שהנחילונו אבותינו (שו"ת מהר"ם שיק חאו"ח סי' ש"ט. ועיין גם בסי' ש"י).

ובמקום אחר הוא מזהה אותם בצורה לגלגנית כזאת:

לא רבנים אלא קראים לובשים אדרת רבנים למען כחש ולעשות מעשה נחש מהם לא הגיעו להוראה ולשם רבנים ובין לילה ויום נעשו רבנים, בלילה שכב ואיננו ובבקר פקח עינו והנהו רב רבנן ואם יתנו לו ס"ת שבע"פ ויאמרו לו קרא נא, לו כל דבריהם כספר החתום (שו"ת מהר"ם שיק חיו"ד סי' של"א).

ובאשר הנסיון המר הראה שורש פורה ראש ולענה שחרש לו חריש עמוק במוסד זה. כאשר חזר המהר"ם שיק בפעם נוספת להוכיח בהרחבה האיסור החמור של מציאות מוסד הסימנאר מצד הדין תורה ומצד הנסיון והשכל המושכל הוסיף וכתב בדברים האלה:

ובלא"ה יראה לי דאסור ללמוד מהסעמינאר אפי' מי שאין דעתו ואין רצונו להיות מורה או רב, דכיון דהנסיון יעיד שרובם ככולם התלמידים היוצאים מהסעמינארהם /מהסמינרים/ קלי הדעת ואינם חוששין לא לדברי תורה וכ"ש לדברים שחששו חז"ל וכבר פסק הרמב"ם בפ"ב מה' ע"ז דלא דלא תתורו אחרי לבבכם וכו' מורה לנו שאסור לאדם לראות או ללמוד דברים שאפשר שיביאו אותו לידי קלות או ספיקות באמונה. וא"כ ה"ה דאסור לילך למקום המוכן לפורעניות להעביר אדם מדעת קונו ודעת חכז"ל מאיזה סיבה שיהיה שמעביר הסעמינאר את תלמידיו הן מצד לימודם הן מצד החברותא והן מצד המלמדים אסור לבר ישראל ללכת שמה מקרא דלא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם (שו"ת מהר"ם שיק חיו"ד סי' של"ה).

מכאן לימוד שאין כל מקום לפי ההלכה לכרות חוזה עם שאול - אלו האנשים שדרכיהם יורדות שאול - גם אם יחננו קולם ויבטיחו בפיהם ובשפתם שאין מגמת פניהם להוצאת רבנים בפועל מכותלי מוסדם. מכיון שכאמור עצם מוסד כזה פיגול הוא לא ירצה וממילא עצם הסיוע במישרין או בעקיפין להקמת סוג מוסד כזה יש בו משום מסייע ידי עוברי עבירה. ועל אחת כמה כשברור כמעט הדבר בלי שום צל של ספק שפיהם דיבר שוא ולבם בל עמם למה שמבטיחים בשפתותיהם, ועינים מטייפין לסימנאר של רבנים (רע - בנים) ממש כפי מגמת פניהם מיום הוסדם.

שיקוף נכון וקביעת דיאגנוזה על טיבו של עובר זה ששמו סימנאר - לרבנים נותן לנו האי תנא ירושלמי חו"ז הגאון הרידב"ז ז"ל: - בימים האחרונים בא השטן ועירב העולם בעוה"ר ובכמה מדינות נתיסדו שימענאריעס רבינר שולען דהיא בהמ"ד לרבנים - והעיקר הוא ללמוד החיצונות לחבק חיק נכרי', מיוסד הוא ללשונות העמים ולהפלוסופיא הארורה ומחברין לזה קצת תורה אך לא ככלב המלקק מן הים והשליכו ים התלמודים אחרי גיוזם ואלה רבניך ישראל, ובאמת המקצת תורה שמכניסים הוא להם למכשול ולפוקה כי נעשו אפיקורסים גדולים ע"י המקצת תורה שמחברין לזה כדכתיב צדיקים ילכו במ פושעים יכשלו במ (רידב"ז עה"ת פ' תרומה. וע"ש בסוף פרשה מה שמביא גם ששמע אומרים בשם הגאון ר"ח ז"ל מוואלזין אשר מי שיש בו מינות לא יזכה לכוון לאמיתה של תורה אפילו ענין אחד). האם אין בדברי - קדש אלה של גאון ישראל זה דברי אמת וצדק מהמציאות המרה שראינה לדאבונינו בעין בקרב גידולי תלמידי בתי מדרש לרבנים לסוגיהם השונים?

לאלה מראשי התנועה הרפורמית, הלוטשים עין לנעוץ צפרניהם בארצנו הקדושה ולתקוע להם יתד במרומי הר ציון וירושלים ולתקוע בכך סכין בלבה של האומה, מופנית השאלה המרה שנזרקה כלפיהם באויר בשעתה ע"י הגאון מהר"י אסאד ז"ל מדי התאספם יחד להיות מתיר - אסירים לאמור: מי בקש זאת מידם, אם הכשרים מבני עמנו המה חרדים על דבר השם וכקוץ מכאיב וסילון ממאיר הוא בעיני העם קיבוץ רשעים ואסיפת מינים ההוא, ואם הפריצים מבני עמנו הלא הם אינם חשים באיסורים, ועד הנה מי התיר להם מה שפרצו נגד

דת תוה"ק, לא שאלו פי חכם ומורה, אבל בעצמם עשו כרצונם וגם עתה הנח להם וכו', אין זה כ"א רוע לב אותם הרועים. ורוצים לפרוק מעליהם עול התורה והיראה נרפים המה נרפים ומיראתם שלא יתבזו בעיני המינים עשירי העם כי גם המה אף הפריצים מבני עמנו מגמתם ומבקשים שעכ"פ הרב המנהיגם יהי' ירא שלום, לכן בחרו לנפשם אסיפה לראה להסכימם להתיר האיסורים ואומרים מותר ותורה חדשה מאתם תצא על דעתם (שו"ת מהרי"א אסאד חאו"ח סי' ו.')

כן עתה בזמננו זה, מיראתם ומפחדם פן יהיו לבז בעיני קהל צאן מרעיתם על אשר עם ישראל קם יחי בארץ קדשו, ומתחיל להתבדות תורת - השוא שלהם להכחשה של החזרת שכינתו לציון כאשר חזה מראש על כך בעיני - נשרו הגאון הגר"מ בנעט ז"ל בקבעו במכתב - קדשו לאמר האומר לדלג כל רנה ותפלה על הגאולה בעבור שאנו נוחים בין האומות הוא תועה רוח וחוששין אחריו שמא אפיקורס הוא, ומלבד זה תהיה מרה באחרונה דור אחרון בנים יולדו למו לא גודלו כלל על ברכי האמונה, והיה כאשר ישיב ד' שבות עמו לציון וירושלים ונחל יהודה חלקו על אדמת הקדש יהיה דבר האמונה זו הגאולה לזרה בעיניהם ונמצאו עקורים ונפרדים לגמרי מכלל כל עדת ישראל (הגר"מ בנעט במכתבו בספר אלה דברי הברית). ומשום כך בחששם עתה פן יפקחו עיניהם ויבואו בסופו של דבר ללעוג להם ולפולחניהם ולטפח על פניהם על אשר הטיפו להם השכם והערב נגד אמונת ישראל סבא, לכן נועצו לב יחדיו לשנות את טעמם וטכסיסיהם ולבוא ולומר לנו נבנה עמכם כי ככה נדרוש לאלקיכם. כל אחד ואחד לפי טעמו ורוחו.

לכן שומה עלינו עד מאד לעמוד על המשמר בעירנות גדולה להיות לבית ישראל כחומה בצורה ולעמוד ברזל, ולהשיב להם בחזקה מה שכבר השיב להם פעם גאון - ישראל:

מה להם פה בישראל חזות במי ערמה וקרבתם טמא מראים תומה ותוכם מרמה, אם לבם חלק מד' ותורתו ילכו להר גריזים לכותיים ולקראים במושבתם שם יקראו להם ויאמרו הננו (שו"ת מהר"ם שיק חיו"ד סי' של"א).

עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים, אם ד' הוא האלקים לכו אחריו ואם הבעל לכו אחריו, רק בל תוסיפו להביא מנחת שוא ותועבה ולהתעות והטעות פשוטי העם במשאות שוא ומדוחים.

עלינו לקדם את פני הרעה בעוד מועד לבל נאחר חלילה את השעה, בל ניתן למלאך - המשחית אשר שמו רבנות רפורמית להופיע בקרב מחנינו כי בנפשנו הדבר, צאו וקראו בדפי ההיסטוריא של תנועת הרפורם ותוכחו לדעת כי באותיות של דם ואש חקוקים שם מכל אשר עוללו לנו רשעי - ישראל אלה בארצות אירופה, ועוד סימנים חיים די נכרים על כך כמעט על כל צעד ושעל מחייה הרוחנים של היהדות דשם, גם גושים גושים חיים של בני אדם מעידים על גרעיני רעל שעודם זורעים בציניות על תלמי רבבות לבות בני אדם מאחינו בית ישראל בארצות הברית אשר באמריקה, אשר ממש מיבשים ממוחותיהם כל לחלוחית מיהדות חיה, ונפשם יבשה אין כל בלתי אל הצרימוניות/הטכסים/ הדתיות המעושות עיניהם.

האם ניתן לתנועה הרפורמית לבוא גם כאן בקדש הקדשים של האומה להתעולל עלילות רשע ולסנוור עיני המונים כאילו מנהיגים רוחניים המה, תנועה אשר נאסרה לחלוטין ע"י גדולי הדורות אשר מפייהם אנו חיים? התשובה צריכה להיות לא ולא.

חזקו ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלקינו ולד' הישועה.

שו"ת ציץ אליעזר חלק ה פתיחה פרק ד

ההתבוללות בקוי היסוד של הריפורמים.

בעתונות החילונית הובעה התמרמרות על אשר טופלים אנו על התנועה הרפורמית אשמת התבוללות טמיעה והמרה, ובתמימות מעושה מביעים מעל דפי עתוניהם הדעה ההפכית כאילו כביכול הופיע הריפורם על שמי היהדות כמלאך מושיע שאיפשר ליהודים שישארו ברובם נאמנים ליהדות.

יש להתפלא איפא הפלא ופלא על אפשרות מדה גדושה כזאת של זייפנות העזה והכחשה לאמת ע"י אנשי מדע הגונים המוכיחים תמיד בשער לסטים משבילי היושר באיזה מדה שהיא ובאיזה מקצוע בחיים שהוא. וכפי הנראה משמגיעים לאבני שיש טהור של מצוות תורת משה מאבדים שיוי משקלם וכותבים מתוך טירוף דעת מה שכותבים.

מסתבר שגם לסוגי התוכחות כאלה בהטפלת זיופים ושקרים ממדרגה ראשונה על היהדות המקורית מכוונת גם הבעת דעתם וחששם המדומה כי היהדות הדתית הוחררה/הוחרדה/ נגד החדרת הריפורם כאן באשר אינה מוכנה לעמוד בשער המוכיחים כביכול להשיב להם מלחמה על דברי שקריהם וכזביהם שיציגו לנו, בחשבם שמתוך תדהמת התמיה להמצאת דברים שלא היו ולא נבראו כאלה ינטל חלילה מהיהדות הנאמנה כח הדיבור למצוא מוצא איך להשיב דבר ואיך להשיב רוחם להתעודד לצלול לתהומות הנשיה בין סבכי השקרים המרובים בכדי להשיב האמת על כנה. ואנשי מדע אלה אינם יודעים ואינם מכירים טיב הלז שבשדרת היהדות הנאמנה העומדת בפני כל ושבה לתחיה בעוז ותעצומות בבחינה של וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ כמאמר החכם כי האמת לא פחדנית ולא ביישנית, וב"ה כחה ואונה אתה להשיב מנה אחת אפים בקושט דברי אמת לכל הקמים נגדה, וחרדתה הגדולה להחדרת הריפורם היא אך ורק גלל פחדי העונש הכתובים בתוה"ק וגלל היות כל ישראל ערבים זה לזה כאחים כלפי אחים. שכל זה מטיל על כל יהודי חרד את אל רוחו להיות צופה לבית ישראל גם כאשר קבלת התוכחה מוטלת בספק גדול וכדברי חז"ל לטענת מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא היה בידם למחות ולא מיחו ולתשובת הקדוש ברוך הוא גלוי וידוע לפני שאם מיחו בהם לא יקבלו מהם חזרה ונצחה מדת הדין בתשובתה אם לפניך גלוי להם מי גלוי (שבת נה ע"ב) כעת חזרה לענינו.

גלוי וידוע כי בדגל המרד אשר הרימה התנועה הרפורמית נגד ד' ומשיחו בסיסמה של שלום יה' לי כי בשרירות לבי אלך חרות היה גם ואולי בעיקר, הסיסמה של למען ספות הרוה את הצמאה לחשק ותאות זנות עם בנות הנכר, והכל מתוך נשיאת שם ד' לשוא בהמצאת ק"נ טעמים פגומים להכשרה וטיהור המביאם ממש ליד שחוק וגיחוך ומעידים בעליל על מיזוג נאה של הסרת יראת ד' מעל פניהם עם בורות ועמי הארצות למופת הדרים בכפיפה אחת בקרב מחנם ודבר התועבה הזאת שימשה לאחד מהנימוקים העיקריים אשר בגללם לא אבו גדולי הרבנים שחיו בדור התיסדות התנועה לסלוח להם, וקצו בחייהם מלהמשיך לשבת אתם יחדו תחת קורת גג אחד, ויצאו מתוך ברית שלום לקנאות קנאת ד' צבאות למחות את שמות ראשיהם מרשימת המנהיגים הרוחניים של עדת ישראל ולהבדילם לרעה מכל שבטי ישראל.

מלבד אשר מי שיבדוק בספרי היסוד של התנועה הרפורמית ימצא הדברים האלה רשומים בספרי קסמיהם ומכם יבואו ויעידו בכם ומלבד שרשומים הם גם בדברי הימים של כותבי יסוד התנועה וכוננותה. יש לנו באמתחתנו להעמיד על כך עדים נאמנים כאלה ששום איש אפילו מהצד העומדים מנגדנו לא יוכל ולא יהין להטיל שום ספק בנאמנותם ולא להטיל שום פקפוק כל שהוא אפילו כקוצו של יו"ד/י' באמיתות סיפור דבריהם. הלא המה הרועים הרוחניים

ארזי הלבנון אדירי התורה שחיו בתקופת אימים ההיא וחקקו בעט ברזל ובציפורן שמיר בספרי תשובותיהם מאשר ראו ונשאלו ומאשר השיבו בקשר לכך.

הדבר נתגלה לראשונה מתוך איגרת זעקת ההצלה שפנו המנהיגים הרוחניים של יהודי אמשטרדאם בשנת תר"ה אל גדולי ואלופי התורה אשר בכל מדינה ומדינה עיר ועיר להגיש להם עזרה מהירה על הנאצה הגדולה הנעשה בקרב ישראל בעיר ברוינשווייג שהתאספו אנשים שונים וגם ערב רב עלה אתם הנודעים למינים ואפיקורסים והעיזו פניהם לקרוא לאסיפתם בשם אסיפת הרבנים ממדינת אשכנז ונמנו וגמרו על הסכמות כאלה אשר תצלינה אזנים משמוע. בתוך ספר קנאות זה אנו שומעים קול מחריד ומזעזע הקורא ואומר.

ועוד ראה גדולה מזו עשו בקשר בוגדים ההוא שהסכימו למעשה שלא יש איסור לישא נכרית אשר לא מבנות ישראל היא (שו"ת ריב"א חאו"ח סי' א.)

הקול קורא הזה זעזע את נימי הלב והנפש של מקבלם, והגאון בעל המחבר שו"ת ריב"א בתשובתו הרמתה להוכיח בעליל על חוסר ידיעתם של ראשי התנועה הזאת להבחין כלל בין האסור והמוותר ועל מזימתם הבוגדנית הברורה להרוס מבצרי בת יהודה, משיב חרדות גם למגמתם זאת להיות כביכול נבל ברשות התורה, והוא נוהם וזועק מנהמת לבו.

ותקטן עוד זאת בעיניהם עד כי שלחו יד גם להתיר האסור לנו מש"ס ופוסקים והתירו להתחתן בבנות הארץ אשר לא מבנות ישראל המה וכו' והכרת תכרת נפש אשר תעשינה מדברי הקבלה, והמה לא יראו לנפשותם להתיר בפומבי לחלל קדש ד' ולבעול בת אל נכר (שם).

גם הגאון המהר"ם אש"ל באגרת תשובתו הכוללת עידוד וחיזוק לשולחי ספר הקנאות הנ"ל על הלחמם באומץ לב מלחמת ד' בגבורים וקנאם קנאה גדולה לד' צבאות ולתורתו הקדושה, ופניה נמרצת לאחינו בית ישראל בכל מקום שהם להנזר מלבקש תורה מפי רבנים כאלה המשחיתים בעם ומפילים חללים רבים ר"ל, מיחד את הדיבור לענות כסיל כאולתו בנקודת מוקד זאת, וכותב תמרורים.

שמה נאספו נכים על תורת ד' קרעו מעילה שללו שללה ובזזו ביזה וכאשר בידיהם שבוה ויסירו שמלת שביה ויעטוה מעטה זרים למצוא חן בעיני סוררים בחנפי לעג מעוג, חרקו שן על חקיה הטובים ויחזו להם חזות שוא ומדוחים, אמרו חנפי לב הותל ההמה כי מותר עפ"י דת תורתנו להתחתן בעמים. הנה אלה החכמים בעיניהם אל הקדושים בעלי המשנה והתלמוד וכל הבאים אחריהם מאז דור ודור וחכמיו לא ישעו, השלחן הערוך לפני כל בית ישראל יהפוכו, אבל הגם על כתבי הקודש יעיזו לשלוח יד, הלא יתחפשו לאמר בפיהם כי אנשי קודש הם ואמון הם, ואם כן על מה חרד עזרא הסופר החרדה הגדולה ולקרוע בגד ומעיל ולמרט שער עד כי אמרו לו ועתה נכרתה ברית לאלקינו הן להוציא כל הנשים והנולד מהן בעדת ה' והחרדים במצות אלקינו וכתורה יעשה,, (שו"ת אמרי אש חיו"ד סי' ק.)

והגאון המהר"ם שיק"ל מדי קבלו דברי האגרת הזאת של מנהיגי אמשטרדאם נחה עליו הרוח והתאזר עוז בהתעוררותא דלעילא ולתתא וערך קול קורא מחריד לבבות אל כל בית ישראל המחזיקים בתורה ובמצוות דת יקותיאל, בו גולל ופורש לפניהם כשמלה תעלולות ראשי אנשי התנועה הרפורמית אשר קראו בשמותם על אדמות בשם אסיפת רבנים ממדינת אשכנז ויבוא גם השטן בתוכם וקראו בקול גדול מסה ומריבה על תורת ד' שבכתב ושבעל פה, ומזהיר אותם באלפי אזהרות למנוע רגלם מנתיבתם לבל יפלו חלילה ברשתם ובמצודתם הרעה כי כולם יחד כתבו בחרט אנוש שאין להם חלק בתורת דת ישראל הנמסרת

איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה וספריהם ספרי קוסמין וספרי אפיקורסים ומצוה לשורפם למען יסוף זכרם מן הארץ. ובענותו על אודות געגועיהם להדבק עם בנות הנכר עונה לעומתם בלעג ובשצף קצף.

בטלין ומבוטלין דברי האנשים התועים הנזכרים הן מה שאמרו בכלל והן מה שאמרו בפרט להתיר לקחת בת עמי הארצות, שקר ענו והוא אסור דאורייתא ולוקין עלי' כמבואר במס' ע"ז ד' ל"ז וברמב"ם פי"ב מאיסורי ביאה וטוש"ע והנביא מלאכי הוכיח וקילל את עושה אלה ואמר וצווח בגדה יהודה כי חילל יהודה קודש וכו' יכרת ה' לאיש אשר יעשנה ער ועונה מאהלי יעקב, ובניהם לא להם המה כי גוים המה כאמם עד יתגירו, ואפקירותא יתירה עשו וגילו פנים בתורה שלא כהלכה התירו המדינית לעיני ישראל בדברי מחזה שוא ומדוחים ולא יעמוד פינחס ויפלל (שו"ת מהר"ם שיק חיו"ד סי' של"א).

ובספר שו"ת אוצר חיים (חאו"ח סי' ד') מדי דברו משפטים עם ראשי התנועה הרפורמית המראים עצמם כרבנים ותוכם טומאה בוקעת ועולה. ומדי הוכיחו כלפי קהל ועדה שהם מינים ואפיקורסים דבהפקרא ניחא להו ומבקשים להחטיא רבים עמהם למען לא יהיו נראים כיחידים בדבר זה, ואיך שמתוך דבריהם נראה לכל שהם בורים ועמי הארצות גמורים וריקים מידיעת חכמת התורה עד כי אינם יודעים שאינם יודעים, הוא מעלה ג"כ ע"ג הנייר ריקותם ופחזותם בדברם תועה שמותר לישא נכרית, דבר אשר כל בר בי רב שהתחיל ללמוד ש"ס ופוסקים יודע שזה שקר מוחלט ומפורסם.

מה יאמרו מושכי עט הסופרים החילוניים אחרי כל דברי האמת והצדק האלה של המנהיגים הרוחניים מקהל עדת אמשטרדאם ואתם יחד ארבעה מטיבי לכת כלם קדושים וטהורים אשר עולה לא נמצא בפיהם המעידים פה אחד לאמיתות מעשי תעלולותיהם הזדוניות של מיסדי התנועה הרפורמית למען השיג בכל מחיר תאותם הבשרית ללכת אחר מראות עיניהם להדבק עם בנות הערלים. האין זה מוכיח עוד מגמת התבוללותם? הרי מקרא מלא צוח ואומר ולא תתחתן במ בתך לא תתן לבנו ובתו לא תקח לבנך. כי יסיר את בנך מאחרי ועבדו אלהים אחרים וחרה אף ה' בכם והשמידך /מהר/ מהם (דברים ז'). היש לך התבוללות יותר גדולה וטמיעה יותר עמוקה מזה, אשר חרדת קללה נוראה מנפנת מולה? אולי רוצים המה בהוכחות נוספות לאמיתות הפרשה המחפירה הזאת, אדרבה יאמרו נא ונוסיף על כך עוד כהנה וכהנה. ולאמיתו של דבר האם אינם יודעים על כך בעצמם במצפוני לבם? והאם לא גלוי וידוע לפנייהם גם מעשה תולדותיהם של אבות נזיקין אלה מאז ועד היום הזה? ואם כן מדוע יתכחשו ככה למצפוניהם להעלות ע"ג הנייר אותיות חנוטות אשר יודעים מעצמם כי המה מלאים כחש וכזב? האם כל כך מעביר אותם על דעתם שנאתם העורת והאווילית גם יחד כלפי היהדות המקורית? אכן מה נאמנו דברי חז"ל בשבת (ד' ל"א ע"ב) באמרם: יודעין רשעים שדרכם למיתה ויש להם חלב על כסלם שמא תאמר שכחה היא מהן ת"ל ואחריהם בפיהם ירצו סלה. המה בעצמם יודעים וזוכרים מה שקראו, וגם מספרים זאת תמיד בפיהם על דרכי המיתה של התנועה הרפורמית בשעה שמסיחים על כך לפי תומם, אלא כשמתגבר בהם תאות הניצוח לנגח בקרני רשע את היהדות החרדית מעלים על כסלם קרום עבה של חלב ומעמידים פני תם כאילו הכל שכוח מהם ועושים מה שלבם חפץ.

ממעמקי הלב מתפרצת זעקה ותחינה כלפי מושכי עט סופרים אלה! אל נא אחי תרעו. העמיקו חקר את מה שלפניכם גם מבחינה לאומית, ואם אמנם למראה פנים נראה אולי בעיניכם דבר המלחמה הזאת נגד היהדות הנאמנה בבחינה של יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו, דעו אבל נאמנה שלא כן הדבר, במלחמתכם זאת הנכם יורים חיצים וחניתות אל לבה של כנסת ישראל ופוצעים רבוא רבבות של נאמני דת מורשה ומתחת לסף הכרתכם רצונכם

ביצר הרע אשר בקרבכם להלחם ח"ו בד' ולעשות מריבה עמו, לכן שימו לבכם לדברי רבנו הרמב"ם ז"ל על כך באגרת תימן המתבטאים באמרתו השנונה והקצרה: ואלקים הוא ומי ירב לו? והשיבו אל נפשכם לדעת כי המשחק שהנכם משחקים בכאן הוא כדברי החכם מכל אדם כמתלהלה היורה זקים חצים ומות, כן איש רמה את רעהו ואמר הלא משחק אני (משלי כ"ו).

לכן בבקשה מכם אנא תנו כבוד לאלקי ישראל וחדלו לכם ממלחמתכם רבת ההרס והחורבן וגם מנגד לא תעמודו ביום שבות זרים חילו אלא חושו ובואו לעזרת ה' בגבורים גם מבחינת השקפתכם הלאומית בכדי למנוע העמדת הצלם בהיכל ד' בפלטרונו של מלך אשר חלילה לא יאבה ד' סלוח, ומתוך שלא לשמה תבואו לידי לשמה בעירו רוח ממרום עליכם.

ואל עם ד' היושב בציון וראשיו מופנית קריאת אזעקה בשעה השתים עשרה. בינה נא זאת ושים לבך לדעת ולהבין כי במערת פריצים אלה של התנועה הרפורמית מזורה הרשת לא רק לנסות להחריב אשיות יסודות התורה אשר כל בית ישראל נשען עליהם, ולא יוכל בשו"א =בשום אופן= להנתק מהם ברצון ושלא ברצון, אלא מזורה הרשת גם למען הסב העם אחרנית מדביקות לאומיותם הטהורה. בהטיפים ביודעים ובלא יודעים לטמיעה והתבוללות. ולא תעמוד על דם רעיך כתיב אם בחיי הגוף ק"ו בחיי הנפש (עיין שו"ת מהר"ם שיק חאו"ח סי' ש"ז). זכרו נא היטב אזהרת העונש החמור והנורא שנא' בקשר לכך בתוה"ק, אשר הזכרנוה לעיל, בהיות ותחילת יצירתו וטבע היותו של עמנו הושתת מתחילת יצירתו להיות עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב, וכל מי שרוצה לנסות להסיר המחיצות המבדילות בין ישראל לעמים את נפש האומה הוא קובע. וגם עמי העולם בעצמם מכירים ויודעים זאת, והתקוממו בעוד מועד במלוא ישותכם להפר מגמת הזדון של נעיצת קנה - הריפורם הרצוף בעיר האלקים ובחצרות בית ד', ואל תתנו למשחית לבוא אל בתיכם חלילה פן תנחמו באחריתכם וזעקתם ואין מושיע. ראו הזהרונכם.

שו"ת ציץ אליעזר חלק ה פתיחה פרק ה

מעשי אבות הריפורם סימן לתולדותיהם.

כשם שהשיטה המהלכת בקרב אנשי התנועה הריפורמית היא לכבוש את המלכה עמי בבית לאחוז בבתי הכנסיות ובבתי המדרשות להניע את אמות סיפיהם מקול צריחתם - העורבי וצפצופם - הזרזרי לטומאת מקדש וקדשיו בשינוי צורה ותוכן, ומשם להטיף להשכחת צור מחוללנו, כהגדרתו הנפלאה של הגאון בעל נודע ביהודה ז"ל אשר קרא על כגון זה וישכח ישראל עושהו ויבן היכלות (שו"ת נו"ב מהדו"ת חאו"ח סי' י"ח).

כך מדה שחיתותית מהלכת היא אצלם בקבלה מאבות לבנים המשמשת בתור חלוץ החדרת הריפורם, שמדי בואם לתקוע יתד ולתפוס עמדה במקום חדש לשים על פניהם מסוה ולשלוח קודם מראשיה לחפור את המקום לראות אם העם החרדי היושב בה החזק הוא או הרפה ולמשש מקומות התורפה ועל פי זה לקבוע דרכי תמרונים בצורת הופעתם הראשוניות בכדי לכסות על מערומיהם ולא לעורר חמת ההמונים נגדם, או להשכיח ולהתיש הזעם וההתנגדות החרפה שקמה והתעוררה בהגיע השמועה הרעה על רצון חדירתם, וכשר הדבר בעיניכם גם להתעטף לפנים בטלית של תכלת בכדי ליצור רושם כאילו כבר הפכו עורם ואך לפאר אהלי - שם ביפיפותו של יפת לנגד עיניהם.

משום כך ההתנגדות לתנועה הרסנית זאת אינה ניתנת להתבטאות בהצבעה על פרט פלוני או במראה באצבע על נקודה אלמונית, וכן ממילא גם לא למשא ומתן ומיקוח על חומרת הפרט ועל כובד הנקודה, באשר הוה משמש רק כחלוץ העובר לפני מחנם לשם תפיסת

עמדה, וגם כשהטומאה כבר בוקעת ועולה מזה הרי מגלה זה רק טפח מתועבותריה ובמקום זה מכסה טפחיים מהשבע תועבות אשר בלבה, ולכן לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא, לידע להודיע ולהודע שכל כולה של תנועה זאת לא ממקום קדוש תהלך ומכף רגל ועד ראש אין בה מתום, וככל אשר נראה לה פנים עוד תוסיף סרה ואין לאנשיה תקנה אלא במחיקת השם המתועב בתוכן משמעותו מלבם ומפיהם.

לא מלבנו אנו קובעים הדיאגנוזה הזאת על התנועה הרפורמית, אלא כזאת קבעו לנו רבותינו ומאורינו הגדולים ברוח ד' אשר עליהם, ובדברי תורת קדשו אשר שם בפיהם.

הגאון המהר"ם אש"ל בדונו על דבר שינוי מהעמדת הבימה באמצע שבחרו להם, הוא קובע בקצרה ואומר:

לא את הבימה מן האמצע יחפצו לעקור אבל מגמתם לעקור את הכל אחת אחת ולבנות במה לעצמם ולהנהיג הבהמ"ה הוא ההמון ככל העולה על רוחם (שו"ת אמרי אש"ח סי' ז.')

אחריו בא הגאון ר' אהרן פריעד ז"ל (ג"כ אחד מתלמידיו הגדולים של הח"ס ז"ל) ופירש ופירט והראה באצבע על נכונות ההגדרה, וככה הוא מתאר לנו תמונת הזה דרכם כסל למו.

כבר נודע שבשנת תקע"ט רצו בהמבורג לסדר התפלות בכל יום בלשון נכרי ולהשמיט כל עיני קיבוץ גליות וגאולת ישראל מתוך התפלות,,, אחרי הדברים האלה בשנת תקפ"ו רצו להנהיג את בית ישראל שיתפללו בבהכ"ס בפרוע ראש,,, שוב הסכימו להנהיג להעמיד התורה בביהכ"ס כמנהגי עממין,,, אחרי כן התירו בברוינשווייג בפומבי החיתון לישראל עם אומות העולם,,, וזה היה בשנת תרט"ו, הרי אנו רואים שכל מגמתם לעקור כל יסודתנו שרשים עם ענפים (שו"ת מהרא"פ חאו"ח סי' ב.')

ככה המשיכה בתהליך ירידתה המבהילה מפעם לפעם עד אשר בכמה הזדמנויות גילו ראשיה את פרצופם האמיתי בכחשם בד' ובתורתו ובהתכחשותם לצור מחצבתם לעיני עם ועדה ולא התבוששו, עד כי בבואה עתה לנסות לנעוץ צפורניה הגסות בחומות ירושלים שוב אוחזת בדרכי הסואה ומנסה להופיע הפעם מאחורי מסוה של מדרשה לארכיאולוגיה השובה לבבות בשמו המדעי ונראה כאיזה אידיאל רוחני למראה עינים, ואחר כך לירות דרך שם חצי רעלם בארבע רוחות ירושלים ומשם להפיצם על פני כל הארץ, כאשר כבר לא יכלו ראשיה לעצור ברוחם וגילו מפה לאזן אי פה ואי שם על תכניתם הזדונית האמיתית שהיא לזייף חותם היהדות המקורית ולטשטש צלם דמות תבניתה אם בהקמת היכל - רפורמי, ואם ביסוד מדרשה ובית חרושת לרבניהם.

לזאת שומה איפוא על ראשי היהדות החרדית על כל פלגיה להתאזר עוז לעמוד על משמר הטהרה בעירנות גדולה ולהכות באצבע צרידה לפני כל מי שיבקש להתנמנם ולהרדים את חושיו מחומרת המצב, ומאיך, להפיח רוח חיים ואמץ לב בגבורים בלב כל יהודי החרד לדבר ד' לבל יפול רוחו ולבל יפיל עצמו חלילה בחיק היאוש ומכמוריו, כי אין מעצור לד' להושיע ברב או במעט ולא יהיה קשה בעיניו איך נשוב לקדמותנו אפילו אם לא ישאר ממנו אלא אחד (כוזרי מאמר ג' סי' י"א) - חלילה מאל לעשות זאת כי כבר הבטיחנו אמונת אומן כי לא תשכח מפי זרעו - וכדברי המהרא"פ שם.

לכן אחינו החרדים על דבר ד' לנו ונתחזקה בעד תורת ד' ובעד עמו ואל נבהל ואל נחרד מדבריהם ואל ימס לבבנו, כבר נאמר כי תצא למלחמה על אויבך וראית עם רב ממך לא תירא מהם כי ד' אלקיך עמך.

לא נחטיא את המטרה אם נשתמש גם בנטפי ניחומים כלפי המצב הרוחני הירוד מכל צד ופנה אשר עיני כל יהודי חרד רואות וכלות בדברי השגב רבי המשמעות של רבינו הרמב"ם ז"ל אשר השמיעם בשעתו לנדחי ישראל, הגם שמצער עד מאד שיצאו כעת הדברים מכוונים לא כלפי מה שזוממים עלינו מנדנו מבחוץ אלא כלפי המעשים אשר לא יעשו הנעשים תחת שמש ארצנו על ידי יצאו אנשים בני בליעל מקרבך מסיתים ומדיחים המבקשים להסיר את העם מעל ד' אלקיו ושמש ההצלחה זורחת להם במדת מה.

ואל יבהילו אתכם השמדות אם תכפו אתכם ואל יפחיד אתכם תוקף יד האויב עליכם וחלישת אומתנו, שכל הענין הזה אינו רק נסיון ובחינה להראות אמונתכם וחבתכם בעולם ושללא יחזיקו בדת האמת בעתות כאלו אלא החכמים יראי ד' מזרע יעקב הזרע הטהור והנקי שעליהם נאמר (יואל ג' ה') ובשרידים אשר ד' קורא (אגרת תימן).

כדאי גם להשמיע דברי עדות של גדול בקשר לקביעת דפוס מבצרי התורה אלו הישיבות אוצרות החיים של אומתנו, אשר שועלים מחבלים כרמים רוצים להלך בם ולטמאותם חלילה במדרס כף רגלם בשינוי מראה קומתם וצביונם.

מלפנים בישראל בוועד נתוועדו בשנת תרכ"ט בעיר אפען יותר ממאתים רבנים ובהם רוב גאוני ארץ אונגארן/הונגריה/ וקדושי עליון אשר רבים מהם כעת בצרור החיים את ד' ובוועד ההוא נדברו יראי ד' הרבנים הנזכרים בישיבות שיש בהם סמוכים מן התורה והדבר יצא מפי המלך מלכו של עולם ע"י עבדיו נאמני ביתו אשר רוח ד' דבר בם ומילתו על לשונם בהסכמת בני האסיפה רובם ככולם כי יש סדר למשנה בלימוד הישיבות מקובל מפי סופרים וספרים להיות שונה הלכות תורת ד' תמימה וברה כחמה בלי תערובות חכמה משאר חכמות חיצוניות (שו"ת בית שערים חאו"ח סי' ש"ב).

ועלה בהסכמה כי הסעמינאר הוא בנין נערים המנוערים מן המצות סתירת חומת אש דת והירוס מבצרי בת יהודים והוא אבן נגף וצור מכשול לתורה ויראה וסומא - נער כשמו כל ההולכים בו בחושך ידמו וכעורים ימששו באפלה ועד נצח לא יראו אור תורה ונעור וריק אין בהם מי יראה רק מים הזדונים ממינות ואפיקורסות (שם סי' ש"ד).

דברי עדות אלה על דברים שיצאו כמעט מפי דור שלם של אדירי תורה ורועי ישראל באים ומטפחים על פניהם של אלה הרוצים לשים אשם בנפשם לפתות או להתפתות בהקטנת ערך הסכנה בהקמת מיני מוסדות כאלה אשר אור וחושך ישמשו שם בעירבוביא.

מזה ניתן להבין סערת הרוח שהקים לפני כשתי עשירות שנים גאון הדור הגר"ע גראדזענסקי ז"ל כאשר אחד מראשי הסימנר לרבנים בברלין עלה במחשבתו להקים מין מוסד כזה באה"ק, ודיבר אתו קשות לאמר:

איך יעלה על דעת ליסד בית חרושת כזה לרבנים באה"ק שיש שם ישיבות גדולות ורבנים גדולים, גדולי תורה ויראה, לבחור ברבנים חדשים שאצלם דרך ארץ עיקר ותורה טפל, וגם להספרדים בערי המזרח אין צורך ברבנים כאלה, להיראים בודאי אינם מסוגלים ולהשמאלים מסטרא דשמאלא אין צורך גם ברבנים מטיפוס ברלין, ואין זה תיקון רק קלקול גדול לאה"ק ועלבונה של תורה (אגרות הגר"ע בקובץ אגרות להחזו"א ח"ב).

ומכאן ההתנגדות החריפה ביותר שהביעו גם כעת גדולי וגאוני אה"ק מדי הגיע לאזנם השמועות הרעות כי ישנה התעוררות חדשה לנסיון הקמת בתי מדרשאות כאלה מסוג הסימנר לרבנים הידוע לשמצה.

אם היהדות החרדית תדע לעמוד על הגובה הראוי ולתכנן בכשרון - מעש ויתרון השכל את פני המלחמה הרוחנית אל הכיוון הדרוש, לרכז אל שדה הקרב כל כחותיה הרוחניים במדה המקסימלית ביותר ולהסב אליה כל גורמי ההשפעה בארץ ומחוצה לה, הרי אז תקל עליה המלחמה הזאת בכמה מובנים ביותר ממלחמת אבותינו הגדולים נוחי עדן, באשר בימינו הספיקה כבר התנועה הרפורמית בכמה וכמה הזדמנויות פומביות ביותר לחשוף פרצופם האמיתי ולגלות טלפיהם המגואלות, הן בבגידה בד' ובתורתו, וכן בהתנכרות ובהתאכזרות לעמם במדה מכוערת ומבהילה ביותר.

לכן שמע ישראל! בקרבכם היום אל המלחמה הרוחנית לשבור זרוע הריפורם ולצור עליה עד רדתה בכוונה טהורה בכדי להרים דת האמת ולמלאות העולם צדק, אל ירץ לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם, כי רבים אשר אתנו מאשר עמהם, הם באים בנצחונם של בשר ודם ואתם באים בנצחונם של מקום כשמחנה הארון ונושאי כליו בקרב מחנכם, על כן השענו על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה ועשו את המוטל עליכם, ונצח ישראל לא ישקר ויעשה את שלו, עדי יזרח אור פני מלך מלכו של עולם, ויפיע הדר גאון עוזו על פני כל וילמדו תועים בינה לשוב אליו ולעשות חקי רצונו בלבב שלם.

שו"ת ציץ אליעזר חלק ה פתיחה פרק ו

מהותו של הריפורם.

שאלוני. כיצד להגדיר מהותה של התנועה הריפורמית? האם יש להעריכה וליחסה במדת מה לכיתה דתית, ולו מזויפת, ולו גויית, או דבר אין לה לתנועה זאת עם הדת והאמונה, והטקסים הדתיים המעושים שיוצרים ומקיימים המה משמשים לראשיהם הרביים אך למען תפוס מבית ישראל קלי - דעת ודלי - מעש הנמשכים אחרי מראות התפאורה וההידור החיצוני מבלי להבין על הגלום בהם, להבחין ולראות מה הוא, היש בו עץ פרי שיוכלו לקחת ממנו לעבוד את ד', ואם אין. ובכך למצוא כר נרחב להפצת מזימותיהם ודעותיהם הכפרניות, ושדה פעולה לקידוח תכניהם הסמוים מן העין.

תשובתי היא. לא זו בלבד שדבר אין לה לתנועה הריפורמית עם דת ואמונה, לא בטעמא ולא בממשא ולא בריחא, אין לה שום מגע כלל ועיקר לדתנו האמיתית המוכתרת ברמ"ח עשין ושס"ה ל"ת ודרך סלולה לה מדורי דורות באופני העבודה זו תפלה לפני צור העולמים, וגם מגע אין לה עם דתי יתר העמים שדרכי עבודה מיוחדים להם כדי להשיג רצון הבורא בדעתם המשובשת בדמותם שזה ההבדל רצונו הוא (עי' רמב"ם פ"א מע"ז). והצרמוניות /והטקסים/ שראשיה מקיימים וקוראים להם דתיות מזויפת מתוכם במדה כזאת עד שלא ניכר כי באו אל קרבם פירוורים מלוקטים מתחת שלחני דתות שונות אשר כל ריח אין בהם. ועולמה הרוחני כביכול משמשת איפוא לכל היותר לשדה הפקר ולערי מקלט לקליטת עצמות מעוכלות ואפר מקלה מפולחנים שונים ומשונים, וכל מי ששאר - רוח לו במדת מה, ושנאת דת ישראל לא העבירתו על דעתו, מרגיש את הגיחוך והריקניות גם יחד ששורר בעולם רוחני תוהו זה של תנועה זאת המנצחים עליו נשמות ערטילאיות שגורשו מהסתפח בנחלת עבדי ד'.

אלא גם זאת. התנועה הריפורמית ביסוד מהות הויתה, ממסיבות יציאתה לאויר העולם, ומדרכי גידולה התפשטותה ועיצובה, משמשת לאויב מספר אחד של הדת והאמונה. יוצריה הנוכלים יצרוה במגמה זדונית אחת ויחידה בכדי להרוס מבצרי בת יהודה הרוחניים. ולשם כך ייחדו את עצמם ושקדו על כך לפרוש יד על כל מחמדיה אלו בתי הכנסיות ובתי המדרשות

ובכך להצר צעדי התורה והמצוה בתחומה ובעיבורה ע"י הכנסת מין גייס חמישי בבתי היוצר ובכורי - המבחן, ועל תלי הריסות אלה ירו אבני פינתה של התנועה.

וברצותה לסתור הבי - כנישתא לא היה לאמיתו של דבר מגמת פניהם בכדי לבנות באמת בי - כנישתא אחריתא אלא בקרבם שמו ארבע שעי"ז יקל להם יותר לעקור שרשי המסרת ולפנות את עורף לקניני האומה וערכיה בהסואת תחליף של מושגי - שוא, ובמשך הזמן להתבצר במבצרי עוז שטניים ולתת שלטון בלי מצרים לכל אשר תשאל נפשם בחמדת בשרים ולכל אשר ישאלו עיניהם בתאות העוה"ז. על אבני תהו אלה הוקמה התנועה הריפורמית, ועל קו - בהו זה שומרים מכל משמר ראשיה הרביים עד היום הזה.

ולאמיתו של דבר אם נרצה לקרוא את הילד בשמו הרי למעשה גולת הכתרת של האידליה של התנועה הריפורמית היא פולחן האנכיות הבשרית, זהו כל התורה שלהם ואידך פירושה הוא זיל גמור, ומסביב לפולחן - עגלי זה יצרו מעגל קסמים של להטי צורות דת שונות בכדי ללכוד במצודתם הרעה המוני עם פשוטים אשר דופני נשמותיהם מכוסים כבר בשכבות עבות של גלד וכפור וקרח צפוני, ורק במעמקי מעמקיהם מתפרצת עוד לעתים נדירות אנקת נשמתם המתענה בכבלי אזיקיה, והקול הזה יש בכחו להפחיד עצמות בני אדם ולהרעיד נימי נפשם ולהביא בעקבותיו לידי תגובות רוחניות בפנים שונים, וצידי נפשות של התנועה הזאת פורשים רשת לרגלם של אלה והולמים מהממים ומשתיקים זעקת מעמקים זאת ע"י העברתם למולך באש וקוסם קסמים, וכהני המולך מנצחים על העבודה בהגברת קול תופים ומצלתיים.

להגדרתי הנ"ל שהתנועה הריפורמית איננה דת, ואויבתה של דת היא, אעידה לי עדים נאמנים מגדולי וגאוני הדורות שעמדו על ידי עריסתה של תנועה הרסנית זאת.

רבן של ישראל החתם סופר ז"ל אשר רבות התלבט עד אשר החליט לצאת במלחמת תנופה חזקה נגד תנועה זאת, וכפי עדות עצמו מתחילה שלשה דברים עשה משה מדעתו בענין זה, אחת מהם אמנם להשיב מיד להצדיקים הפונים אליו בענין זה באותיום לבל יאוחז תשובה שלא לשרות הצדיקים בצרה זמן מה אפילו מעוכב בן יומא אבל שנים מהם, לנהל המלחמה בהסתר, ולבל ללחום עם שום אדם כ"א האמת לוחם עם השקר, (עיין שו"ת ח"ס ח"ו סי' פ"ה). עד שלבסוף פרץ בזעקת שבר עיני עוללה לנפשי כי עלה הפורץ בגלילותינו והנה הוא בקדש עיר קיצע גבולינו (שם סי' צ"ו). הוא אליעזר ליברמן האידיאולוג של התנועה מחבר ספר מירוס נוגה צדק ואור נוגה שלבסוף יצא מן הדת ונשתמד ר"ל. רבינו זה מגדיר אותם בהגדרה זאת.

מכבלי חבל עול סבולי חכמי ישראל יצאו ולכלל אומות העולם לא הגיעו ובהפקירא ניחא להו לחוק להם חוקים כרצונם ואשר נוח להם דין הניין ודין לא הניין,,, מאסו במנהגי ישראל ונימוסיהם ואל חקות הגוים לא באו כי עדיין בשם ישראל יתכנו וחקקו להם חוקים וחברו להם ספר עו"ר נגע ואת פי חכמי ישראל לא שאלו,,, (דרשות חתם סופר דף ק"פ). והמה משולחים ונעזבים לרצון עצמם (שם עמוד ש"ס).

וכך הגדירו אותם הבי דינא רבא דפראג בספר אלה דברי הברית.

באמת הם חסרי אמונה וכל כוונתם אינה אלא לקנות שם בין האומות שיאמרו שהם חכמים יותר משאר ב"י =בני ישראל=, אבל באמת אינם לא עבריים ולא נוצרים (חתומים אליעזר פלעקש, בעה"מ תשובה מאהבה שמואל סג"ל לנדא, בנו של הנו"ב, וליב מעליש).

והרב אברהם אליעזר הלוי ס"ט האב"ד ור"מ דק"ק טריאסטי במכתבו אל החתם סופר מגדיר אותם בתוך דבריו במלים אלה.

יצאו אנשים בני בליעל בקרבם וידיחו מקצת העם והמה עלו על הר גריזים ובנו במה לעצמם להשתחוות ולזבוח כפי מנהג ותורה חדשה אשר בדו מלבם וכל מגמתם אינו אלא לפרוק עול תורה מעליהם אמר נבל בלבו אין אלקים וכו' (שו"ת ח"ס ח"ו סי' פ"ח).

ועל ראש הצפעוני שלהם אשר ממנו החל נגע הריפורם הוא אותו האיש ליברמן אשר התעטף א"ע ממש כחד מרבנן, וכחכם להרע הראה כחו וגבורתו בלשונו ועטו המלוטש בידיעת התורה, וסילף וזייף בכשרון רב דרכי נתיבות התורה עד שנהפכה לו לסם - מות (עיין יומא ע"ב): מעיד עליו גאון הדור הגר"י מליסא ז"ל הבעל נתיבות המשפט כדברים האלה: האיש המחבר דברי או"ן הולך חשיכה ואין נוגה לו איש שוגה ומטורף בדעת הוא,, וכמדומה שלא הכניס עצמו לעסק זה לתועלת זולתו כלל שאין זה מדרכו כי אם למסחר נכנס ולמלאות אמתחתו כסף כי באלה נפשו חפצה, וכך שוה בעיניו אם ירויח עשרה או עשרים שקלים כסף על ידי שחוק בקלפים וקוביאיות /וקוביות/ כאשר עשה בק"ק פוזנא רוב הלילות שהיה שם או ע"י הדפסת ספר כסף ישקול אחת היא לו והתשוקה הזאת התירה לו להיות מסית ומדיח עם ד' אלה בחלקת לשונו ילך לאט לאט והמה פתנים אכזר אחרית מחשבתו נחש שרף ועקרב אלה שמותיו כי כן דרכו כמוה הסיתה על הנגיעה וממנה להאכילה (מתוך מכתבו של הגר"י מליסא בספר אלה דברי הברית).

הראנו בזה אך בקצה המטה מי ומי היו ממיסדי התנועה הזאת. ונלמד לדעת דאם כה נפלה שלהבת הכפירה והשחיתות המוסרית בארזיהם מה נאמר ומה נדבר כבר על איזובי הקיר שלהם אלו הרבייס בימינו אלה שנוסף שכידוע סרו כבר בגלוי לגמרי מדרך התורה והמצוה עד להשחית, הרי אינם יודעים כמעט אפילו איך לפתוח ספרי התורה שבעל פה המקודשים שמבלעדיהם, אין אתנו יודע עד מה כלל בהבנת התורה שבכתב. ועל פי הדברים האלה, זו תורה שבע"פ, כרת עמנו ד' הברית.

אכן דת קדשנו אינה יודעת מפשרות וקיצוצים, היא בבחינה של אלה הדברים, לא פחות ולא יותר. והיא כמתנת שכיב מרע שאם בטלה מקצתה בטלה כולה, עלה ספר משנה תורה ונשתטח לפני הקדוש ברוך הוא אמר לפניו רבון העולם כתבת בתורתך כל דייתיקי שבטלה מקצתה בטלה כולה והרי שלמה מבקש לעקור יו"ד /י' ממני אמר ליה הקדוש ברוך הוא שלמה ואלף כיוצא בו בטילין ודבר ממך אינו בטל (ירושלמי פ"ב דסנהדרין ה"ו). ולכן דוחה היא בשאט נפש מקרנות מזבחה כל הנאחז בה לשם אחיזת עינים בלבד, ובמוקדם או במאוחר מגלה היא את קלוננו ברבים, או בחשיפת פרצופו האמיתי, ואו בבחילה נפשית אינסטינקטיבית ממנו, בבחינה של קול המון כקול שדי. התורה הקדושה בשיריונה הרוחני החזק מנפצת לרסיסים כל הנוגע בה בידיים גסות בכוונת סילוף וזיוף להגות מן המסילה, וכאילו איזה יד נעלמת אוחזת בציצית ראשו של זה חובטתו ארצה ומגלה פרצופו האמיתי. ככה הוא משפט היחיד וככה היא משפט התנועה.

על כן אין פחד מהתעמולה הזולה והעורת שמתנהלת כיום בעתונות החילונית שנצבה כצד לימין הריפורם הרוצה להכות שרשיה כאן בארצנו הקדושה, אם רק נדע לעמוד בשער, כי ברור הדבר בלי שום צל של ספק כי יתנדפו כהינדוף עשן באשר אין לדבריהם שום בית אחיזה בבית מקדש הדת והאמונה, הפחד הוא רק אם החרש נחריש בעת הזאת. ונגע זה של התייצבות העתונות החילונית לצד הריפורם הוא כעין גלגל החוזר ממה שהיה כבר

לעולמים עם יסוד הריפורם, וכדמצינו שכבר הזכיר והזהיר מזה הגאון המהר"ם שיק ז"ל וכותב.

ואם החרש נחריש בעת הזאת יהא הרשת פרושה לרגלינו ובחבלי חטאתם יאסרו רגלינו כי הם לובשים אדרת שער למען כחש השקר ילבישו לבוש האמת וכל הצייטונגין (קרי! העתונות) יעמדו על ימינם ובקולם ירעו תרועה גדולה והכסף יענה את הכל,,, ומה נאמר ליום פקודה ודורות הבאים יצעקו עלינו, ולזאת נחלץ חושים (שו"ת מהר"ם שיק חאו"ח סי' ש"ט).

עלינו איפוא לגעור בשטן - השאננות ולעמוד על משמר הדת בעירנות גדולה נוכח נסיון זה של התבצרות התנועה הריפורמית בארצנו, ולהכותה אל החומש עוד בטרם תופיע על אופק מדינתנו, כי הדבר פוגע בצומת הגידים ובעורק החיוני המרכזי של גוף אומתנו. ואל דמי לנו עד שנצליח להכות שרשים בתלמי לבות בני האדם להכיר ולדעת בהכרה ברורה ואמיתית כי הריפורם תרסס אותנו לרסיסים ותפלגנו לפלגי פלגים ולכן פיגול הוא לא ירצה מכל המובנים ובאש ישרף ויכלה מחוץ למחנה עוד בטרם הכנסו אל הקדש פנימה.

שו"ת ציץ אליעזר חלק ה פתיחה פרק ז

על הכתובה הקונסרבטיבית.

נשאלתי לחות את דעתי על הכתובה הקונסרבטיבית באמריקה. והמציאו לידי מודפס דבר התוספת שהוסיפו על הכתובה המקורית בזה הלשון:

וצבי מר,,, בר,,, חתן דנן ומרת,,, ברת,,, דא למשבק דין לדא ודא לדין למנהג כל יומי חייהון באורחא דאורייתא כהלכות גוברין יהודאין. וצבי ברעות נפשיהון ואסכימו לקבלה על נפשיהון בית דינא דכנישתא דרבנן ודבית מדרשה דרבנן דארעתא דקיימא, או מאן דאתי מן חילה, היך רשו יחידאה לאלפא יתהון למיזל באורחא דאורייתא ולמרחה ולאוקרא דין לדא ודא לדין כל יומי מיגד נישואיהון. וקבילו על נפשיהון כל חד מנהון לארשאה לחבריה לזמנא יתה לבי דינא דאיזכר מן עילא, אן יתרמו תגרא ביניהון בדיל דיכול למיחי כל חד דירעי מנהון בדיני דאורייתא כל יומי חייהון. וארשו לבי דינא דאיזכר למרמא פיצוין, על כל חד מנהון, אן לא יצבי למיזל קדמוהי בדינא או אן לא יצבי לצייתא לפסקא דדיניה.

אחרי עיון יסודי בנוסחא הנ"ז השבתי לשואלי הדברים דלהלן.

לפי דעתי צדקה מאד אגודת הרבנים באמריקה שיצאה חוצץ במלחמת תנופה נגד הכתובה המתוקנת בהוספת יתר כנטול דמי על הנוסחא המקורית אשר המציאו בקהלם ובסודם אסיפת הרבנים המשתמרים. כי כתובה מסוכנת היא מכל המובנים, וכאשר אפרט בע"ה בהמשך דברי אחת לאחת.

אמנם ידעתי גם ידעתי מהרבה והרבה שינויים שנעשו במשך הדורות בנוסחאות הכתובה מסביב לתנאי הממון שבין הזוג וחיזוק קשר הנאמנות והיחס ההדדי שביניהם, הכל כפי ראות עיני בית דין המדינה והעיר לפי המקום והזמן. גם אין דבר המעכב לפי ההלכה בפני הזוג מלהכניס מיני תנאים כספיים משלהם בכתובה, וישנן על כך כבר גם תקנות טוליטלה שו"ם סלוצק אלג'יר וכדומה.

אולם מאידך גיסא בשום פעם עוד לא ניסו [המכוון שלא נעשה שום נסיון לכך ע"י חכמי התורה האמיתיים] לגעת בעיקר העיקרים של קדושת הנשואין התופס מקום מרכזי בכתובה. ועלינו לדעת שאם קול המון כקול שדי בהכרעת פקפוקים לאמיתיות דברים וקביעת מסגרת

מתאימה להם, על אחת כמה שהדבר כך בהכרעת דירבון ההנהגות בתלם ההלכה אצל מנהיגי ורבני הדורות המכוונים מעשיהם לשם שמים, ויודעים המה תמיד ליאות - דבר להבחין בין קול ענות גבורה לבין קול ענות חלושה או בין קול ענות סתם בלי קביעת מטרה, כי אם לשם מטרה עצמית של עקירה וסתירה בלבד. וזאת בהיותם מחוננים בחוש והרגשה עדינה שזכו בה במתנת סוד ד' ליראיו להבחין תמיד בדק מן הדק, עד שלהעומדים מרחוק קצת לכאורה אינו נבדק, כל ענין חדש שצץ ועולה על הפרק בעולם היהדות, ולעמוד על שורש היותו וסיבת תולדתו, ומתוך כך להריח בחוש נשמתי עמוק אם לא טמון בחובו איזה שורש פורה ראש ולענה אשר בקרב הימים יציץ ויפרח לרוע ויוציא פירות באושים, ויהפך לרועץ ולרקב לבית ישראל.

ולבי אומר לו /לי/, שגם מקרה דנן הוא המשך של הליכה בדרכים המסולפות שנקטו בהן הרבנים המתחדשים בעשרות השנים האחרונות, אשר לכאורה היה רוממות אל בגרונם, ובפיהם ובשפתם כבדו את ד' ותורתו, וחשדו מתחילה את הרבנים שיצאו נגדם בחרב פיפיות בקנאות מופרזת. אבל בסופו של דבר הופיע כנוגה צדקם, ונתגלה קלונם של הרבנים המתקנים ברבים, ונופצו לרסיסים כל תכניהם ההרסניים מול חומת היהדות הבצורה. וגם אלה שברוב תמימותם או אויליותם נתפתו מראש בחלקלקות לשונם ללכת אחריהם שולל, עזבו אותם בסוף לאנחות, והוגי התיקונים נרשמו בדפי ההיסטוריה הישראלית כמובדלים לרעה לחרפות ולדראון עולם.

הבה נחשובה קצת על מהות ההוספה בכתובה ומשמעותה.

כל מי שעין בוחנת לו מבחין לקרוא בין השיטין של ההוספה, כי המטרה בתוספת זאת היא לא בעיקר בגלל זה אשר לנגד עיני מתקני התקנה עמדה הדאגה הגדולה והחרדה העמוקה לקיומה של התורה ושמירת מצותיה, או מניעת יסורי עגונות ומיעוט פסולי משפחות בישראל, אלא לנגד עיניהם עמדה בעיקר מגמת הפנייה העצמית, כיצד ובאיזה דרך יוכלו להרים את קרן כבודם בתור רבנים וללכוד במצודתם רבנים צעירים שלא הציבו עוד דרך בחיים הציבוריים, ובמה יעלה בידם להבליט את אישיותם לעשות רושם כלפי ההמונים שיכירו וידעו שרק בקרב ארגונם ימצאו את אותה האינסטנציה הרבנית המוסמכת, ולכן נפלו על המציאה הגדולה של חידוש התוספת בנוסחת הכתובה ככתבה וכלשונה כפי שהעלוה על השלחן לפנינו, אשר מכל שורה ממנה מריח ריח הגיאיות וההתנשאות כאילו המה אדוני הארץ האמריקנית ואך בידם נמסר כביכול המונופול על הדת ללמד תועים בינה ללכת באורחא דאורייתא. ובקרבם ישימו ארבע לרכוש להם עי"כ עוז ואומץ לנגח את הרבנים האורטודוכסים, גדולי התורה והיראה האמיתיים לשים אותם לאל, ובמשך זמן גם להפיק זממם ומטרתם הנכספת, שהיא - לנגח בקרני ראם של תקנות מפוצצות אשר יבתרו על ידם את חוקי התורה ומשפטיה לרסיסי אברים, כאות נפשם ורצונם, כאדם העושה בתוך שלו באין מפריע, ולפוצץ את בית ישראל לרסיסים.

מכאן המקור לתארי הכיבודים הגדולים שלקחו לעצמם בשמות כה מפוארים של בית דינא דכנישתא דרבנן ודבית מדרשה דרבנן דארעתא דקיימא, כדי לעשות רושם על הקורא הפשוט כאילו שיח ושיג לו עם רבנים מובהקים מיסתוריים ממשיכי השלשלת האמיתיים של אותם המרנן ורבנן חבורתא קדישתא די בארעא דישראל ודי בבבל, ודיינא דבבא, שמזכירים אותם בסילודים מדי שבת בשבתו בתפלת היקום פורקן.

וניתן לחשוב כי משום כך בחרו גם חבר המתקנים לנסח כל דבר התוספת בארמית מובהקת שכזאת שאינה מובנת כלל עפ"י רוב לזוגות המתחתנים שעבורם תוקן זה בעיקר, גלל כן כדי

להטעותם לחשוב כאילו לפנייהם ענין רם ונישא מלא רזי דרזין. אין זאת כי אם כל קבל די רמות רוחא יתירא דהוית בהו של מתקני הכתובה קחזינא הכא.

ותמה תמה אקרא איך יוכלו עוד כאלה יחיד או יחידים שעוד יד להם פחות או יותר בחכמת התורה להסכים על מסירת ענינים העומדים ברומו של עולם היהדות בידי מוסד פרוביזורי של שם בלי בן המכונה כנישתא דרבנן מבלי לדעת זהותו ופרצופו האמיתי, ומה שמתרחש מאחוריו, ועל אחת כמה בידי אמאן דאתי מן חיליה (ככתוב בדבר התוספת), אשר קרי! ריפורמיים וחצי ריפורמיים שאינם יודעים בין ימינם לשמאלם ולא מוצאים ידיהם ורגליהם גם בענינים היותר קלים בהרבה מעניני טיב גיטין וקדושין שהוזהרנו עליהם מפי חז"ל באזהרה חמורה, שכל מי שאינו יודע בטיבם לא יהא לו עסק עמהן, ועוד להסכים עליהם שישמשו לזוגות המתחתנים באמריקה עליהם ועל זרעם בתור סמכות יחודית רשות יחידאה אשר יכוונו בין הזוג האורחא דאורייתא כפי הבנתם וכאות נפשם לשבט או לחסד באין אומר השב. ונשאלת השאלה המרה: האם לא ערבך ערבא צריך על האלפא למיזל באורחא דאורייתא?

האם מתקני התקנה בעצמם אינם יודעים שכל דבר התוספת היא למעשה עורבא פרח ואין בזה באופן חוקי ממשלתי משום תקנה כלל, ולא יועיל כל זה נגד הפרוצים והפרוצות, ובמחי יד יוכלו לבטל כל תוקף חוקי מההתחייבות הזאת שחתמו ביודעים ובלא יודעים על הוספה סתמית זאת שהוכנסה בכתובה על החיים העתידיים להיות ולהתהוות ביניהם לבין בן או בת זוגם מבלי שפורט כלל פרטי הענינים הממשיים ושישנם בעולם שיכוון עליהם דבר ההתחייבות? אין כאן איפוא אלא מצב מגוחך של דינא דחצצתא ודינר אוסר דינר מתיר וכו' וד"ל.

מה נאמר שיש תקוה ובטחון כי המצא ימצא הכח הצבורי הגדול אשר ישקיע עמל ומאמץ ויעלה בידו להביא לידי מתן תוקף משפטי להתחייבות הדדית זאת שתוכנס בכתובה היהודית. אם כך הדבר! הרי נעמוד בהרבה מקרים לפני בעיות גדולות של גיטין מעושים אשר חשש ממזרות בהם, כאשר יטפל בזה בית דין דלא גמיר ולא שימש ככל הצורך, כי נדירים המקרים - ובכל אופן לא תדיריים - אשר בהם כופין עפ"י הדין את הבעל לנתינת גט, ובכאן יוצא כי מגישים מראש על מגש בסיטונות וביד רחבה את דבר הכפיה, בהתנותם מראש על הטלת פצוים מצד הבית דינא דכנישתא דרבנן על כל אחד מבני הזוג כשלא ירצה לציית לפסק דין שיצא עליו מהם נגדו ביום מן הימים, שזה כולל בודאי - ואולי בעיקר - גם אם יצא פס"ד של גירושין נגד הבעל (ואין ברצוני להכנס בכאן במשא ומתן הלכתי בדבר כפיה בדרך ברירה וסוגיו, כי מיותר הדבר בנוגע לנידוננו), ומי אשר גישה לו אפילו במידת מה אל דברי רבותינו הפוסקים רוא"ח ז"ל יודע עד מה חרדו ורטטו מדי הגיעם לדון בהלכה גדולה זאת של חששא לגט מעושה, ולכן כל העוסק בזה מן ההכרח שיראתו תהא קודמת לחכמתו.

עוד זאת! לי ברור הדבר שגם הרבנים המשתמרים יודעים הדבר שכל דבר התוספת המשונה הזאת כשלעצמה תביא מעט מאד מן התועלת לענין הנזכר בה, אלא מאי? בקרב התוספת הזאת חבוי במלתחתה התחכמות וערמומיות להגיע בסופו של דבר [אם חלילה יופק זממם זה לפלוש הדרך להכנסת דבר התוספת] להוציא לפועל בדלת האחורית מחשבת - און אשר חשבו כבר אי פעם וניסו ללא הצלחה לגשם אותה, והוא ענין הכנסת תנאי בנשואין בתוך הכתובה, וזאת אחרי אשר נוכחו בזמנו כבר לדעת כי באופן ישר לא יעלה הדבר בידם ויתקלו בקיר אטום. ועל זה מוטלת החובה הקדושה עלינו לקדם את פני הרעה הנשקפת, ולצאת כנגד חורשי המזימה מזוינים במקלנו ובתרמילנו בכל תוקף ועוז, כאשר עשו כן גדולינו זה כמה פעמים כאשר קמו מדי פעם בדור האחרון חבר מחריבים המתימרים לכנות א"ע בשם רבנים

